

בעזרת השם יתברך

ספר

בית דוד

על שחיטה וטריפות

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

ספר

בית דין

כולל כל הלכות שחיטה. ע"פ סימני השו"ע. וגם קצת פרטי דינים דשכיח. ויפרד לשלשה ראשים. פנים. ביאור קצר. וביאור ארוך.

בפנים מבואר פסק ההלכה משו"ע ושאר פוסקים שבאו עליהם הפכמת כל האחרונים. ובדבר שיש חלוקי דעות בין האחרונים סתמתי שהשו"ב יעשה ש"ח.

ביאור הקצר מכונה בשם עמודי הבית. בו מבואר מי הם עמודי התוראה שעל פיהם בניתי ביתי ה"ה הדינים שבפנים. גם העתקתי בו קצת דינים דשכיוצים, ומסודר באופן שיספיק להשו"ב בלימוד הפנים והביאור הקצר. ובוזה יהיה נקל ללמוד הדינים ולזכורם הרבה יותר מלימוד בשאר ספרי הקצורים שנדפסו עד הנה.

ביאור הארוך מכונה בשם יסוד הבית. בו מבואר היסוד והמקור של כל דין מים התלמוד ופוסקים ראשונים. וכל החלוקי דעות והשקלא והמריא מראשון ועד אחרון. גם העתקתי בו כל החידושי דינים המצויים שנתחדשו בספרים ובשו"ת מגאוני בתראי עד זמן הדפסת ספר זה.

כל אלה אסף וחבר בעהשית בסדר נכון ובלשון צח ורך הנקל להבנה דרך בלאי המופלג וריח מזה חיים צבי וללהיה שרב ושיץ בקק משעכינאווצי.

שאלתי עכשתי
לעין בהקדמתי

ילך הוראדנא.

ווארשא

ואחרונים וסימן לא אכלתי בלוי ממנו (מהר"ץ) ובשעת המדידה
 בזה לא יתחך הקנה בכה ללד מעלה שבטעמו הוא נקמט קלת ואם
 יתשכט בכה יתרחב ללד מעלה (פ"ח סק"ב) ומה"ט לר"ך לכתוב
 הריחה על חייה דבר ולנפחה ולא יתחזק הקנה בידו והריחה תלויה
 למטה וכמ"ס סמנ"י סק"ח ודלה כמג"ז שם סק"ד ע"ט.

(ד) ולפי שאין בו רמ"א שם ועו"פ, ובמקומות שנוכחין
 לכפוף אוזן הכהמה או הריה נגד הנואר ובמקום סיומו
 שם שומטין אין לבטל מנהגן (שמ"ח סע"א ועו"פ) ועוד מכ"ז
 מכוזר ביס"ב שם אות ד' וה' ע"ט:

(ה) בפנים הצואר בו שו"פ

סע"ג ושמ"ח סע"ז.
 ובאורך מזה, ועוד פרטים
 מכוזר ביס"ב סק"ב [ב]:

(ו) טוב ליותר בו. עד סוף
 הסעיף הוא לשון השו"ע
 סע"ד, ויש ליותר לכל ידחק
 בחפיסה זו דמישיגן לעיקור
 סימנים, ובטוף קטן יש ליותר
 מפי כי בדחיקה כל דהו
 בסמינים הוא נחנק לגמרי
 (פרי תואר סק"י) ואם הפס
 הסמינים בדחיקה ונמשך
 הכרה קודם השחיטה יש
 להלך פרכוס לאחר השחיטה

ובטוף עיר הופק (ד) ולפי שאין אנו בקיאים בשיעורים
 אלו ראוי לכתחלה לשחוט באמצע הצואר לארכו בין
 בבהמה ובין בחיה ועוף:

ב צריך לשחוט (ה) בפנים הצואר נגד הגרון, ובדיעבד
אם נחת מן הצדדים שחיטתו בשרה, והוא שהחזיר
הסימנים והניחם על צידי הצואר וידע שחתכם קודם
שחתך המפרקת, ואפילו בשחוט בפנים הצואר (ו) טוב
ליזהר למשמש בסימנים ולתפושם קודם שחיטה כדי
שיודמנו קודם בשר הצואר (ז) וביונים נמצאים הסימנים
בצדדים וצריך אימון ידים וזהירות גדולה שאם לא
ימשמש בהם ויזינם לפניו קודם שחיטה קרוב הדבר
כאד לפשוט ולחזק המפרקת קודם הסימנים:

ועוף לפי מה שהיא גדולה, ובה"ג ורי"ף והרמב"ם פירשו כדי תפוסה
 יד כדי שיהפוס בשחי אלכטמויו. והרשב"א בתוה"א ובק"ר כ' ואמי
 שטעמי שיהפוס בשחי אלכטמויו משני יודי הנואר וזה רחב אלכט
 והביא דברי הפוסקים הג"ל וסיים ורחו להחריק ולחט ללכל היעורים
 וכחב המחבר בשו"ע סע"ג כמ"ס הרמב"ם, אמנם המהר"ץ כתב
 לדינא כמ"ס רש"י וכדפירשו הטום כ"ל ור"ד וכ"ד דמ"א שם וכ"כ
 השמ"ח סע"ד דכן יש לפסוק במדינות אלו הגואנים ע"ס מהר"י,
 וכן יש לנהוג בכ"מ בדליכא הס"מ אבל בשאר מקומות וליכא סמ"מ
 אין לאסור כ"א שחט בתוך רוחב גודל ה' מן החזיר בין בגסה
 ובין בחיה זדקה, וגרסה דדקה אפילו יש אלכט מלומלם מני ובטוף
 לפי גדלו וקטנו ואם אינו יודע בטוף ישער נגד מקום השחיטה בק"ס
 כמ"ס הרא"ה בשם אמו הביאו הר"ן, אבל בשעורא דמוחט וכו'ן
 אין אנו בקיאים למחך אלא רק להומחא היכא דרואן דלה נחזין
 אף ברמק ד' גודלים הו"ל חורבן ע"ס מהר"ח עד סק"ב באורך
 מכ"ז, וע' זכ"ל ס' ז' סק"ה שהעתיק דברי השמ"ח בגסה דאם
 נשאר גודל ה' יש להבשר בגסה אפילו בגסה, ובמח"כ נגד בזה
 דהשמ"ח לא כ"כ רק בשאר מקומות ולא במדינות אלו כ"ל, טוב
 ראונו במשנ"י סק"ד שכ' ג"כ בשם השמ"ח דהשמ"ח גודל ה' די אף

ועכ"פ כפרכוס כל דהו סני (דע"ק סק"א) ע"ט:
 (ז) וביונים. וכן בשאר עופות כגון שליו [והוא מה שקורין
 קורפאטווע"ס או שפריקין] שהסימנים מונחים בהם מן
 הצד, וטוב שלא לנחטם כ"א לראות הסימנים מעבר לעור כי
 העור שלהם דק ויכול לראות הסימנים מעבר להעור (מהר"ץ
 ושאר ס' שו"ב) וע"ל ס' ה' סק"ג. וכן בטוף שקורין ענדי"ק
 הסימנים שלו מן הצד וא"ל לראותם מעבר לעור מוחמת הכשר
 העב שבנואר מה שקורין קרעלי"ן, ע"כ יש למרס ביד ולדחוק
 אותו בשר העב למטה חייה פעמים וע"ז אפשר להכיר היאך
 הסימנים מונחים. אוזות ובר"א יש לשחוט כרחוק מהראש
 לערך ג' אלכטות, והטעם בזה מכוזר ביס"ב שם אות ב'.
 כתב השמ"ח סע"ח דביונים וכדומה שהסימנים נהם בלדדים
 אם לא הומינס ושחט סתם וחתך ג"כ המפרקת יש להטריף
 מדינא דהו"ל ספק מה חתך מחלה:

שיעור

בבהמה ולכתחלה ל' גודליו בעיניו, והמה"ז שם סק"ז חתם עליו דהשמ"ח ס"ל דבמדינות אלו ד"ג מטכב בגסה אף בדיעבד ע"ס וכ"כ נב'ם
 דע"ה סק"ג ביעת השמ"ח, ובעובדא-ששאל בה' שחטם בגסה נחט למטה קלת מטכנת הגדולה ובדק בוחטם ושאר למעלה מקום החזיר
 כלה ויהיאל מהלחי בם"ב' אלכטות ותליה אלכט וכו' דהאם שאין גריון אחר מהר"י ורמ"א הייט היכא דהמ"א ססק כוחיה אלכל כתי' רבי
 דעה ה' אינא בש"ט בגסה והרמ"א הביא ד' רש"י ומהר"י בשם י"א וז"ל יש לפסוק כדעה ה' ובמ"ס בש"ט ענב"ג, והאר"ך ומסקי לדינא
 דעכ"ס בגסה"ח ל' להקל בשיעור הגודל ה', וע"ס סק"ה ובמנח"ם סק"ח שהביאו דברי הסמ"ד ששאל בטוף שחטם רק הוחט והיה בו כפי
 שיעור הקטן לפי קטני וראו אלו נחטין שם נחלו רק כמו שנתרחב כן נשאר כמו התורבן ונחטתם האאל אם שיעור כיון יחא עיקר או
 שיעור דחפיסה יד הוא עיקר, והוא הכיח דכדי חפיסה יד הוא עיקר ע"כ ספק להקל בהפ"מ, אבל הדע"ה הביא מה"ס דמשמע דשיעור
 כיון הוא עיקר ע"כ אין להקל בזה ע"ס באורך, וע' מנח"י שם שסיים ח"ל ושמעתי שזה השיעור של מחזין הייט שסניב החתך של הוחט
 יש שם כמין קמטים וקיים זה נקרא מחזין אבל כמה ששאר פתוח עש"י רוב הוא כחש נחתם ע"ה שוב אינו סוגר בו' ופסית אם נחתם
 כאלכטין מעט, והמחנה הוא שחתך אותו המקום לגמרי וגם במקום אחר בוחטם ועש"י רוב יראה ששים בדמיונם בעיני החזיר וכן בא מעשה
 ליד ע"ס. אין חילוק בין יונה לשאר עופות דיונה שהחזר בגמרה שם, הוא שם חס ואלא עוף שקורין יונה כמ"ס הרמ"א שם ובד"מ סק"ד
 והאחרונים ודלה כב"י בשם מ"כ ע"ס. ד) ומ"ס בגנים ולמטה עד שיעור הוא מימרה דרבה ב"ה שם ופירשו המפרשים כמ"ס געמ"ב סק"ג
 וסימן עד אלה אל אלוני שיעור (מהר"ץ), וכ' הרמב"ם והרא"ש שם דבטוף למטה עד הזפק, וכ' כב"י בשם מ"כ עד כנגד גגו של זפק,
 וסימנו דבוחטם יש ב' עורות הליזון אחד והשני לכן [כדלקמן ס' ל"ג] ובגנו של זפק אין שם רק עוף ה' והוא הלכן והא עורה עור לכן
 בידוע שנגזר, ובטוף שאין לו זפק עד צ"ן אפייס ע"ס וכ' הרמ"א שם בשם סק"ק ובי' ולפי שאין אנו בקיאים בשיעורים אלו [כ"ל בשיעורים]
 דלמטה שנוצר כמ"ס מהשנ"י סק"ג ובהם שם ק"ה מהרמ"א [כ"ל לשחוט בחלמט הנואר לארבו וכו' וזו יולל מיד ספק עכ"ל
 וכ"כ הפרישה והב"ם והד"ה והשמ"ח שם ועוה"ה דלכתחלה ראי לשחוט בחלמט הנואר בין בבהמה ובין בחיה ועוף וכ"כ בגמ"ס. ה) לענין
 כפיפה האזן, הרמ"א שם בגסה הג"ס במהר"י וז"ל, וכ"כ בשם מ"כ כתב וקבלה ביד הקדמונים שכל בהמה ומה השיעור עד מקום שנגיע
 שם אין הבהמה או הריה כשנכופין אותה עכ"ל, והייט שטופסין האזן ללד כגוף ובמקום סיומו שם שחטים וכ"כ הרש"ל שם ס' ו'
 והלכות והר"מ בתוה"ז בשם א"ז בשם רבי שחן שראה זקן ה' טובה כן וכ' שראה ג"כ מאליו ז"ל שנהג כן ע"פ קבלה שבידו ע"ס, אך
 השמ"ח סע"ה ס' כמ"ס געמ"ב סק"ד, וביאר בטעמו בסק"ח דמהר"י נופא לא הביא היאך דכפיפה לכן במדינות אלו שנהגין ע"ס
 מהר"ש ולא נחשטם מנה הכפיפה יש לאסור אף בדיעבד אפילו במדינות אלו, ואם הוא חזק ד' אגודליו ע"ס ומדקקת כלשתו ולא
 נחשטם בזה"ל נחשטם מה אם נחשטם המנהג שפיר דמי אפילו במדינות אלו וכן באמת ראויה להש"ב נוהגין כן במקומות אלו והייט משום
 דבמקום סיוס האזן כבר נשאר ללד הראש ל' גודליו ויותר כידוע וה"כ שיעור זה הוא להומחא ונתון הוא לכ"ע וע' שמ"ח סק"ב, וגרסה
 דאם נקטב ראש האזן כמו דשכיח לפעמים כבכשים וכדומה אין לסמוך על כפיפתו מטעם המובן:

[ב] במשנה שם (דף יט): השוחט מן הגדול שחיטתו כשרה בו, וכמ"ס רש"י ואפילו לכתחלה נמי בו, ואפילו בלחזר הסימנים דהל
 מיטעמי סימנים שפיר קודם חתימת מפרקת ע"ס, וכ"כ הרשב"א בתוה"א דף טו. ח) אמנם ברמב"ם שם ס' וס' ור"ן והר"א:
 ס

(א) שיעור השחיטה כו'. שו"ע סע"א וש"פ. ובאורך קלת מזה, ועוד פרטים מבואר ביטה"צ ס"ק [א]:
 (ב) רוב הקנה כו'. שו"ע סע"א וש"פ. קנה הוא הקרום בפנימי הגרגרת המחבר את העצמות יחד אבל העצמות עצמן נקראין גרגרת, ורובו דכשר היינו דוקא רוב הקנה מתחלה הקרום ולמטה [פי' רוב חללון] ולא רוב הגרגרת דהיינו טובי העצמות (מהרי"ו וש"ך הק"ח), וכן אם שחט רוב חללון ולא רוב הקיפו פי' רוב טובי העצמה, דהעצמות עבים הם בצד סימכה להעור

שם סי' כ"ה ועו"פ מבואר דדוקא לריך לשחוט בחללע הנזכר נגד הגרון וכ"כ העור וככו"ע החמונים. וצדיעבד הם שחט מן הגדרין דכשרה כחז הרח"ו ובלבד שיעור שחך הסימנים קודם שחך האפרקה כי הסימנים רכים וגדחין מן הסכין עכ"ל, וכ' הכ"ז ע"ז ונראה מדבריו דהחזיר הסימנים לריך שידע הסימנים קודם שחך המזכר כו' עכ"ל, וזהו כוונתו בשו"ע והוא שהחזיר וידע דהיינו מרתי בעיניו להפילו לריך שידע שחכס קודם המזכר והי"ו סק"ז תמה עניו הרח"ש לא הזכיר דין החזיר ע"כ דחזרה למוד מהני דהה"ה היא הידיעה, והש"ך סק"ז דמ"ג בשו"ע וידע הוא מחלקת כלומר שהחזיר או יודע, והכו"פ נק"ד השיג ע"ז דהמע בשו"ע מרתי בעיניו וידעיה וכ"כ הש"ך שם לדוגמא, והש"ך נק"ד וע"ז העלה לדינא דאם החזיר הסימנים והיטה על המפרקת מתוחים כמו שהם מונחים לפניו שחט מהחמה שחטק המפרקת וכשר צדיעבד, אבל אם לא חזר הסימנים כלל ונתן הסימנים שחטים והמפרקת עם חוט שבו חתוך מרפה מדחוריי דקרוב טפי שהמפרקת נחתך קודם דהסימנים רכים הם וגדו מהסכין והפילו יודע בזה"ל ששחטו קודם שבה לחוט השדרה להעריך לדין דמחמירין בשיייה משהו דמחכה עלם שזהו מחמיקת הסימנים וכתן שחמכו כאלה ית' לחוט לשיייה ונרע כ מגמי דלקחן סי' כ"ג אבל אם לא נחתך העלם כלל כ"א בשר שבלד

בסימן כא מבואר שיעור השחיטה בסימנים וכו' ג' עיפויים:
 (א) שיעור השחיטה המעולה שיחתוך הקנה והחושט לשנים ממש שלא ישאר מהם מחובר בקצת בין בבהמה וחיה ובין בעוף. ולזה יכוון השוחט לבתחלה, ובדיעבד אם שחט (ב) רוב הקנה ורוב החושט בבהמה וחיה, ורוב הקנה או רוב החושט בעוף

כיה השחיטה ודקים הם בלד סמיכתם למפרקת [ע"ל ריש סי' ז' בבהמה] ואם נחתך הקנה מלד המפרקת ללד העור ושחט בו יוכל להיות רוב חללון אף שאין רוב הקיפו נמו פסולה דמרתו בעיניו רוב חללון ורוב הקיפו (שמ"ח סק"ג ע"פ ר"י ורשב"א). ועוד פרטים כגון אם שחט בטבעת הגדולה שהוא שוה בכל הקיפו, או בעוף, ובצר אוזות שהקנה שלהם סמוך לגוף נפרד לשנים, הכל מבואר ביטה"צ שם אות ח' ב':

ולריך

מין להחמיר כלל ולחוט שמה הפסוק בחתיכת הסימנים ע"י שחך בבשר ודלא כהכ"ח שמתחמיר גם כזה ע"ש וצפוסקים הנזכרים לע כבר קרן ח' וזה הולא מונה בעיקר קלה לחוטו לך שנקטע הקרן וממילא הסימנים ג"כ מוחים מן הלד קלה ונהגו השו"ב להחזיר הסכין בשפוע ובחלכסון ושחטים כדרך הסימנים מונחים, וכן נוהגים בשחיטה עניי"ק וכדומה מחמת עופות הסימנים בהם מן הלדדי וש"כ ח' מעיר הכירה וי"ן חמר לי לחון שם רק עכמים עכו"ס וישראלים קונים מהם הבשר כשר והסבחים אינם רלוים לקשר בהמה בסימנים כמו שהם מונחים, ושמתחיל שכן נוהגים בעוד ערים הגדולות, וחלוי כיון דא"ח בענין חמר א"כ שו"ל צדיעבד, אבל פסוק דככה"ג לריך חיימון ידים היטב ואם יש חתך בעלם המפרקת לריך לדעת ברור ששחט הסימנים קודם שחך המפרקת כנ"ל. ח' כת היד אפרים לסי' כ"ג סע"ב בשם השב"י ששאל בשוחט שהוא איצטר יד ובחמונו ידיו לשחוט חינו שוחט בחללע הולא רך מן הלדדי דהיינו בחלכסון ומ"מ הוא חותך הסימנים ולא נגע במפרקת כו' והשיב דאף לדעת החוס' המדחורים בשוחט מן הלדדי היינו בחתך המפרקת משה"כ בזה שחללד הלדדי לשחוט בחלכסון ואינו חותך רק הסימנים גם החוס' מודיע דמותר לשחוט לבתחלה והפילו חת בלכתחלה חין לעשות כן מ"מ חין מעבירין חותו בשביל זה ע"ש, ולנורך קלה מותר לכל אדם לשחוט בשוחטו ולא יצטר בימין ידמל כל שידע שאין כווד בידו וכ"ש שולט בשתי ידיו שאין קפידא בזה לכו"ע ע"ש. (ג) ברם כגון ח' לריכין למדוע שבחוזות וב"ח יולא מהלכין ב' עלמות דקות והולכים בלידי הסימנים לתרכם בערך ב' אלכמות וקלה יותר ואם ישחוט בהם בחותו שעתו יחתוך העלמות ע הסימנים יחד והו"ל שדייה וגם לפעמים מעכבים את הסכין לשחוט הסימנים כולם או רובם וכן בא לידו כ"פ ערס שחמוע לי מזה וי שמתחיל מחיו שו"ב שאירע להם כזה, גלל כן כחבתי בעמה"ב סק"ז לחוזות ובר"א יש לשחוט ריזק מהראש לערך ג"א דשם כבר נכפפו ללד העורף ולא יפגע בהם הסכין:

[א] במשנה שם (דף כז.) השוחט [סימן] אחד בעוף ושנים בבהמה שהיטו כשרה ורובו של אחד [של כל אחד ואחד, פרש"י] כמובא ובגמרא שם פריך השוחט ידעבד חין לכתחלה לא, שנים בבהמה עד כמה לשחוט וליזיל ימני, איבעית חיימא לאחד בעוף [ק] השוחט לכתחלה חלויכוהו רבנן לשחוט ב' סימנים, פרש"י] ואב"ח ארובת של ח' כמובא [לכתחלה ארובת רבנן לשחוט סימנים שלמים, ר"י עכ"ל ש"ס, וי"ל דהני חרי ליגשא פלוגי ולכל אחד יש קולא וחומרא דלויגשא קמא בני לכתחלה ב' סימנים בעוף אלא דסני ברין שנים, ולליגשא בתרא בני לכתחלה כל הסימן אבל בני בסימן ח', וי"ל ג"כ דהני חרי ליגשא לא פלוגי לדינא חלה לפרושי דיעבד דמתניתין קתאי כמבואר בשמ"ח ומשב"י סק"א ובעו"פ, וי"ל הרמב"ם שם וכמה שיפור השחיטה כו' השחיטה המעולה שיחמכו שניהם ב' בבהמה בין בעוף ולזה יחכוון השוחט כו' עכ"ל, וכ' הכ"מ ע"ז דהרמב"ם שם ופסק בחומרי דהני חרי לויגשא, וכ"ד הרשב"א והרא"ש שם כו' ב' ועו"פ לכתחלה לריך לשחוט ב' סימנים אפילו בעוף [אך ברי"ף משמע דהני חרי ליגשא פלוגי וס"ל כליגשא בתרא ולקולא כמ"י הרח"ש שם וע' ומעדיו"ט שם אות ט' דקדוקו של הרא"ש ברי"ף מהיכן] אלא שכתבו דהאי לכתחלה הוא רק מדריבנן אבל מדחורייית בסימן אחד סגי כדאמרו בגמרא שם (ע"ב) המול הכתוב לעוף בין בהמה לגדים כו' וכתב הב"י שם דכ"ד רש"י ור"פ אך הב"מ שם כ' דהרמב"ם ס"ל דהאי לכתחלה לחוריימא הוא ע"ש, וע' משב"י סק"א שדורשים על אותן השו"ב המראים חריפותא שוחט מירר הוא שוחט רוב ח' בעוף והרמב"ם הוא לחוריימא, וע' מהרי"ו כלל י"ג סק"א שדורשים על אותן השו"ב המראים חריפותא שוחט מירר הוא שוחט רק סימן ח' או רובו ועוברים במצד על דברי חז"ל והפוסקים ועבירה גוררת גדולה מזה כמו דרסה ושיקור וסימנים דלפעמים חין הסימנים מתוחים כ"כ והוא שוחט במקלה הסכין להראות חריפותו, ואין דם על הסכין וזרם: עוקר כו' וחתך ומחמיק את הרבים ע"ש ב' בחורך, וע' דע"ק סק"א ש' דאם נשחט רוב סימנים מותר לחכול לכתחלה אף להמתחור ממדה"ש דכוונת הפוסקים הוא רק שיכוון לכתחלה לשחוט כל הב' סימנים וצריע בעוף ונשחט כל הסימן ח' כו' ע"ש. וע' כו"פ סק"א ש' דאם יש לורך עגון לחות דמסמס קציהו דמא [מלובך] לחורו ברכ שנקטע עור הולא ולריך לבדוק הסימנים] לכו"ע מותר לשחוט הקנה ולהיטה החושט שלם לבדוק ח"כ [כמבואר בגמרא וברח"ש שם וע"פ] וכן בחוזות המלעיטים ישחוט הקנה לבד כדי שיוכי לבדוק הוושט ע"ש, וע' משב"י שם שהצי"ו והניח ב"ע בדין חוזות המלעיטים ע"ש. ח' לענין מ"ש בעמה"ב סק"ב דוקא רוב הגוה כו' כתב בס' זבח שחולל דאם שחט בטבעת הגדולה ושיר כמלה חוט ע"פ כולו ללד הראש שהוא מקוף כל הקנה ושם יוכל לשער אם יש רוב בגרגרת יש ג"כ בקנה וכ' עוד וה"ה בעופות שבעמות כל הקנה שלמים הם יוכל ג"כ לשער אם שחט רוב הגרגרת ויכל להיות רוב הקנה ע"ש, אך השמ"ח סק"ג כ' בשם ז"ע דגם בעוף הגרגרת ללד המפרקת הוא דק מכפי שהוא ללד העור ע"ש, ולפ"ז גם בעוף אף שיש רוב הגרגרת ויכל להיות שאין רוב בקנה, וע' בס' חיי"ו סי' ב' סק"ד ומנה"ז שם סע"ב ש' להלכה בעוף כמ"ש הזב"ש ע"ש. (ג) בצר לחוזות הזכרים

[א] במשנה שם (דף כז.) השוחט [סימן] אחד בעוף ושנים בבהמה שהיטו כשרה ורובו של אחד [של כל אחד ואחד, פרש"י] כמובא ובגמרא שם פריך השוחט ידעבד חין לכתחלה לא, שנים בבהמה עד כמה לשחוט וליזיל ימני, איבעית חיימא לאחד בעוף [ק] השוחט לכתחלה חלויכוהו רבנן לשחוט ב' סימנים, פרש"י] ואב"ח ארובת של ח' כמובא [לכתחלה ארובת רבנן לשחוט סימנים שלמים, ר"י עכ"ל ש"ס, וי"ל דהני חרי ליגשא פלוגי ולכל אחד יש קולא וחומרא דלויגשא קמא בני לכתחלה ב' סימנים בעוף אלא דסני ברין שנים, ולליגשא בתרא בני לכתחלה כל הסימן אבל בני בסימן ח', וי"ל ג"כ דהני חרי ליגשא לא פלוגי לדינא חלה לפרושי דיעבד דמתניתין קתאי כמבואר בשמ"ח ומשב"י סק"א ובעו"פ, וי"ל הרמב"ם שם וכמה שיפור השחיטה כו' השחיטה המעולה שיחמכו שניהם ב' בבהמה בין בעוף ולזה יחכוון השוחט כו' עכ"ל, וכ' הכ"מ ע"ז דהרמב"ם שם ופסק בחומרי דהני חרי לויגשא, וכ"ד הרשב"א והרא"ש שם כו' ב' ועו"פ לכתחלה לריך לשחוט ב' סימנים אפילו בעוף [אך ברי"ף משמע דהני חרי ליגשא פלוגי וס"ל כליגשא בתרא ולקולא כמ"י הרח"ש שם וע' ומעדיו"ט שם אות ט' דקדוקו של הרא"ש ברי"ף מהיכן] אלא שכתבו דהאי לכתחלה הוא רק מדריבנן אבל מדחורייית בסימן אחד סגי כדאמרו בגמרא שם (ע"ב) המול הכתוב לעוף בין בהמה לגדים כו' וכתב הב"י שם דכ"ד רש"י ור"פ אך הב"מ שם כ' דהרמב"ם ס"ל דהאי לכתחלה לחוריימא הוא ע"ש, וע' משב"י סק"א שדורשים על אותן השו"ב המראים חריפותא שוחט מירר הוא שוחט רוב ח' בעוף והרמב"ם הוא לחוריימא, וע' מהרי"ו כלל י"ג סק"א שדורשים על אותן השו"ב המראים חריפותא שוחט מירר הוא שוחט רק סימן ח' או רובו ועוברים במצד על דברי חז"ל והפוסקים ועבירה גוררת גדולה מזה כמו דרסה ושיקור וסימנים דלפעמים חין הסימנים מתוחים כ"כ והוא שוחט במקלה הסכין להראות חריפותו, ואין דם על הסכין וזרם: עוקר כו' וחתך ומחמיק את הרבים ע"ש ב' בחורך, וע' דע"ק סק"א ש' דאם נשחט רוב סימנים מותר לחכול לכתחלה אף להמתחור ממדה"ש דכוונת הפוסקים הוא רק שיכוון לכתחלה לשחוט כל הב' סימנים וצריע בעוף ונשחט כל הסימן ח' כו' ע"ש. וע' כו"פ סק"א ש' דאם יש לורך עגון לחות דמסמס קציהו דמא [מלובך] לחורו ברכ שנקטע עור הולא ולריך לבדוק הסימנים] לכו"ע מותר לשחוט הקנה ולהיטה החושט שלם לבדוק ח"כ [כמבואר בגמרא וברח"ש שם וע"פ] וכן בחוזות המלעיטים ישחוט הקנה לבד כדי שיוכי לבדוק הוושט ע"ש, וע' משב"י שם שהצי"ו והניח ב"ע בדין חוזות המלעיטים ע"ש. ח' לענין מ"ש בעמה"ב סק"ב דוקא רוב הגוה כו' כתב בס' זבח שחולל דאם שחט בטבעת הגדולה ושיר כמלה חוט ע"פ כולו ללד הראש שהוא מקוף כל הקנה ושם יוכל לשער אם יש רוב בגרגרת יש ג"כ בקנה וכ' עוד וה"ה בעופות שבעמות כל הקנה שלמים הם יוכל ג"כ לשער אם שחט רוב הגרגרת ויכל להיות רוב הקנה ע"ש, אך השמ"ח סק"ג כ' בשם ז"ע דגם בעוף הגרגרת ללד המפרקת הוא דק מכפי שהוא ללד העור ע"ש, ולפ"ז גם בעוף אף שיש רוב הגרגרת ויכל להיות שאין רוב בקנה, וע' בס' חיי"ו סי' ב' סק"ד ומנה"ז שם סע"ב ש' להלכה בעוף כמ"ש הזב"ש ע"ש. (ג) בצר לחוזות הזכרים

הקנה שלה נפרד לב' חלקים למטה סמוך לגוף יש גם כמין כפחור
 במקום שנפרד לגיט וכבר ואם שהג למטה רק קנה אחד ולא
 הושת טרפה, ודוקא בזכרים אורחא הוא ולא נזקקת כ"כ בם' עולה
 יתקן שכן קבל מרבנותיו, והבילו הת"ש סי' ל"ג סק"ו וכתב דיש
 בזה חשש שני קנים המכר בש"ע סי' ל"ג סע"ה דטרפה ע"כ אין
 להקל בזה כ"א במקום שדוע
 מנאנן להכשר כה"ג בב"א הכריס
 ע"ש וע' כ"פ גם סק"ו שכ' דאין
 זה ב' קנים ממש ומותר, ועיין
 עיקרי הד"ע סי' ב' סק"ח ובש"ת
 דברי מלכאל ח"א סי' מ"א ובס'
 בא"ב סק"א ובמנח"ם סק"ג מ"ט
 בזה, אכן מאחר שלענין שחיטה
 אין ל"כ כ"כ ידוע הוא דבאיתו מקום שהקנה נפרד לב' חלקים
 הוא סמוך ממש להגוף שאין שוחטין על לכן אין מהלורך כ"כ להאריך
 בזה ולהביא דבריהם:

**בעוף שחיטתו כשרה (ג) וצריך שיהיה רוב גמור
 הניכר לכל בלא מדידה:**
**ב אם עזחט בבמה (ד) סימן אחד כולו והשני חצי,
 ובעוף שני חצאי סימנים פסולה:**

(ג) וצריך שיהיה רוב כו'. פר"ח ושמ"ח ועוא"ח, ובמקום
 הפ"מ יש להשו"ב לעשות ש"ח אפילו אם יש רוב רק ע"י
 מדידה, ובאורך מזה, ועוד פרטים דשכיח מבוחר ביה"ב
 ס"ק [ב]:
 (ד) סימן אחד כו'. שו"ע
 סע"ב, ואפילו נשחט כל
 הקנה וגם בושט נשחט עור
 החילון כולו ועור הפנימי
 [דשני עורות יש לושט החילון
 אדום והפנימי לבן] לא נשחט
 רובו אסורה [ש"ך סק"ב
 ועו"פ]. ועיין יסוד הבית שם:

[ב] בגמרא שם (דף כה): איתמר רב אמר מחלה על מחלה כרוב הכי אמר ליה רחמנא למשה [כשמסר ליה הלכות שחיטה
 על פה] לא תשייר רובא רב כהנא אנר מחלה על מחלה אינו כרוב הכי א"ל רחמנא למשה שחוט רובא, ואקשינן עליה
 דרב ואיבוקא דלוי עלמא לגבי שחיטה מחלה על מחלה אינו כרוב ואינה כשרה עד דלויכא רוב הגרחה לעינים, ופרש"י כלומר רוב
 גמור שהיה ניכר, והרשב"א בתוה"א (דף כז:): כתב חז"ל רוב הגרחה לעינים פי' רוב המשוער וגמלא יתר החלק הנשחט על
 המשייר ואפילו כולל השערה, ולא רוב הניכר קאמר וכאוחה שאמרו בזבחות (דף מה). רובא דמיניכר בעינן, דהתם אמרו רובא
 דמיניכר והכא אמרו רוב הגרחה לעינים, וכלפי שאמרו מחלה על מחלה כרוב שאע"פ שאינו נראה לעינים אלא רואין אותו במראית
 הלב כאלו הוא רוב, [לכן] אמרו כאן לא רוב הגרחה ללב כאלו הוא [רוב] אלא רוב ממש המשוער והנראה לעינים, והכי
 מינין בת"כ [ספרא סוף פ' שמיטין] ולהבדיל כו' ובין הטמא ובין העשור א"ל בין פרה לחמור והלא מפורשין הן אלא בין טמאה
 לך לטמאה לך בין נשחט רובו של קנה לנשחט חלו וכמה הוא בין חלו לרובו כמלא שצרה עכ"ל וכ"כ הרמב"ם שם הל"י
 והרמב"ן בפירושו על התורה שם והר"ן והעור וכ"פ המחבר בש"ע סע"א דאם ע"י מדידה נמלא שהנשחט יותר מחלו אפילו כרוב
 השערה דיו ע"ש, וע' בחידושי הרשב"א שם ובב"י שכ' שכן יש להקדק מדברי רש"י ע"ש, אך הפ"ו סק"ב כ' דמדברי רש"י משמע
 דבעינן רוב גדול וכ"כ במרדכי, והאגודה כ' דבעינן רוב הגרחה לעינים וכיון שהוא מלומס אין להחזיר, וכ"ה במהרי"ו שכתב ולא
 רוב במדידה והכ"כ הביא רח"ה לדעת הרשב"א ולעומתו וסיים ע"כ ופי' פסק בש"ע כהרשב"א רק בחזן הפ"מ יש להחזיר כמ"ס
 המהרי"ו ועו"פ דבעינן שיהא רוב מיניכר לכל ולא ע"י מדידה ע"ש, והפ"ח סק"ג חולק לגמרי על פסק השו"ע והוכיח בכמה
 ראיות דלא סגי ברוב ע"י מדידה אלא בעינן רוב גדול הניכר לכל, והפ"ח סק"ב האריך בטהורה ראיותיו והעלה דעיקר לדינא
 כפסק השו"ע, והש"מ סק"ב האריך ג"כ בזה ומסיק לדינא כך דבמדידות חלו שהעיד הרמ"א בד"מ בכמה דוכתי דהגיטין
 כמהרי"ו אין להכשיר כ"א ע"י רוב גמור הניכר לכל בלא מדידה [וע' שו"ת שערי דעה הביאו הדעת סק"ב ודעת סק"ב
 דה"ש השמ"ח הניכר לכל לאו דוקא קאמר הלא אפילו ניכר רק לקלני בני אדם שיש רוב מותר לכו"ע ואפילו בלא הפ"מ ע"ש]
 אבל אם אינו ניכר חט"פ כשמודים אותו יהיה רוב, אסורה אפילו בהפ"מ וכן העיד הבה"י שנהגו לאסור אפילו בהפ"מ אך
 במקומות שאין מנהג יש להקל בהפ"מ ע"י מדידה וכמה הרשב"א והר"ן כנ"ל, ובפירושו המהרי"ל שאלל המהרי"ו הביא נוסח שחי' שכתב
 יאכל מרגו ע"ש, וע' בס' תוה"ו סי' ז' סק"ב שהשיג על הפ"מ בהפ"מ וכן העיד הבה"י שנהגו לאסור אפילו בהפ"מ ל"ג אך
 דכ"כ מחמת דה"ש הביא לשון המהרי"ו דבעינן רוב הגרחה לעינים ולא ע"י רוב במדידה והד"מ כתב דאין נהגינן כמהרי"ו, אי
 משום הא חדרבה יש רח"ה להקל כיון דהרמ"א לא הביא זאת בהנהגותיו ש"מ דקיס לו דבהא לא נהגינן כותמיה אך באמת
 בהרבה נוסחאות הנהרי"ו לא כתוב, ולא ע"י מדידה, רק כתוב ולריך רוב הגרחה לעינים [וכ"ה הנוסח במהרי"ו שלפנינו סי'
 ז'] ולשון זה מתפרש שציר אפילו במשאו וכמ"ס הרשב"א והר"ן כנ"ל, ובפירושו המהרי"ל שאלל המהרי"ו הביא נוסח שחי' שכתב
 להדיא דדי ברוב אפילו כחוט השערה והסכים עמו, גם מ"ס השמ"ח דהבה"י העיד שנהגו לאסור אפילו בהפ"מ ל"ג אך
 שייך לומר בזה מנהג כיון דאיתו מ"ו. ועוד הפ"ו סק"ב שכתב להקל בזה בהפ"מ אך לא ידע המנהג, והפ"ח אחר שהוכיח
 דהעיקר שדי במשאו כתב דמלוה לשמוע לדברי השו"ע, וסיים לכן גם במדינות אלו במקום שאין מנהג ברור יש לפסוק בהפ"ו
 ולהקל בהפ"מ אפילו אם רק אחר המדידה נמלא רוב כחוט השערה ע"ש, ועיין בס' חכמת אדם כלל ו' סע"ו ובס' דעת
 חורה סק"א וב' שכתב להלכה כהמקילים אך דוקא בבדק תיבך אח"ש אבל אם המתין רגע או רגעים ואח"כ בדק ומלא רק
 כחוט השערה יותר ממחלה ודאי טרפה דמשאו כהאי יכול לבוא ע"י פרכוס שהוא שכיח כמ"ס הכו"ם סק"ד ע"ש, וע' מהרי"ו
 שכ' דבושט ודאי אין לסמוך על המדידה לפי שהוא דבר הנמשך וברלותו מרחיב וברלותו מקצר רק בקנה אפסר לסמוך על המדידה
 בהפ"מ, וע' מנח"י סק"י שכ' דבשביב בדיאון השו"ב למדוד הוושט על ב' קנים [ואופן המדידה, בושט ובקנה יתל"ק סי' כ"ה סק"א
 לוח ח'] ולחדרה יש לעמוד עליו יותר מהקנה, ויזדר במדידת הוושט שלא יסאר אף מעט מקריותו דוושט ששכארים לפעמים
 מסביב ולא כמו שמובגל בשומייהו דהשו"ב דהו מהקרונים המחברים הקנה להוושט ליתא דהכל בכלל סימנים וכן שמע מהג'
 מהרי"ל ז"ל אבד"ק ע"ש, וע' בדע"ק סק"ב דאף בנשחט העור החילון והפנימי דוושט, רק מעור אמצעי הדק שבין ב' הערות
 לא היה רובו שחוט ואף אם ספק משאו יותר מן חלו באמצעי אין להקל, עוד שם שו"ב ראה בושט חתך קטן אלא חתך
 הגדול בעיקר ואח"כ בהצננה אם יש רוב אין חתך הקטן וע"כ קרע מעט השלם שביניהם, בזה אין לסמוך על רוב המזומס ע"ש.
 ועיין שו"ת טעו"ד ג' סי' פ"ב ששאל במעשה ששחטו בהנהג ובדיקו אח"ש וראו שהוושט נשחט מעור החילון רוב שלם ומעור
 הפנימי נשחט למעלה פחות מרוב רק שגם בלד הב' היה בפנימי חתך כנגד השלם של החילון ובלירוף החתכים היה רוב גם
 בפנימי, והשיב לאסור דגם לדידן דלא בעי' מפורעת אבל עכ"פ בעינן שבלירוף החתכים יהיו מפורעת, ועוד דכיון דעור החילון
 נגזן עליו לא הוי נקב וה"כ לא הוי שחיטה כלל ע"ש והביאו בס' דעת סק"ג והשינו דכיון דנחתך שם הפנימי מהתמא היה
 מנולס להסבין בשעת שחיטה דאל"כ איך שלט בו הסבין וע"כ דרק אח"ש גמא ונפשט חתך מקום השלם שבחילון וכיון
 דבשעת שחיטה היה כהוגן אין חשש כלל ע"ש, וע' שו"ת שערי דעה סי' פ"ה הביאו דה"ש סק"ח ששאל ג"כ במעשה בזה
 והשיב ג"כ ליתר כיון דעכ"פ כל א' מהב' עורות נשחטו רובן בעיקר ח' אף שיש זה שלא כנגד זה מ"מ הוי שחיטה
 כשרה ע"ש, והנה הארכתי קצת בזה משום דלפעמים מזהמן כ"ו, ולמעשה כיון דהפ"ח והבה"י והשמ"ח התמירו ברוב המזומס
 ע"י מדידה בכ"ע, והפ"מ במשנ"ז סק"ב הסכים להפ"ח דלמדבנן בעינן בשחיטה רוב גמור הניכר, לכן אין להשו"ב להקל
 ברוב המזומס כ"א בהפ"מ וע"ש ש"ה, וע' בס' מהזיק ברכה הביאו הדת"ם סק"ו שהעיד חכם אחד שראה נזבחותיו שסמכו על
 הרוב שש"י הייתה אבל השו"ב לא יסמוך על המדידה אלא ע"פ הרב ובעלמנו לא יכשר כ"א ברוב הגרחה לעינים ע"ש,
 וכ"כ בעמ"ב. וע"ש בפנים סע"ב אם שהג בבהמה סימן אחד כו', הוא ממשנה וברייתא שם, ועיין שם"ח סק"ד ופ"ד סי' כ"ו
 סק"א מ"ש בזה:

א"כ"ה בדרסה אסורה לפי שנתעשה הפיכול בשעת שחיטה ובמעשה השחיטה אבל שהיה כיון ששהה חזיל ליה נעשה קמח והיו כמו חלי קנה פגום עכ"ל והביאו הרמ"ל ב"ש"ס ס"ג ו"ב ו"ג ע"ז דה"ה נמו בהחלוד במ"ק דקנה כו' ע"ש, ולפ"י בדרסה וחללה אפילו חמר שחפסתי הקנה לבדו ולא השמ"ח סק"ח וסק"ב הביא דבריהם והאריך בזה ומסקו דגם בזה אם חפס הקנה לבדו כנ"ל יש להקל בהפ"מ, רק בזה חמורי משהיה דבשאר מדינות נחל"ע להקל בשחיטה אף באין הפ"מ אבל אם דרס או החלוד במ"ק דקנה וחפס הקנה לבדו אין להס' להקל כ"כ בהפ"מ והאילו דבשחיטה אחר נעשים ע"ש ובפנים סעי"ד ודוק, וע' שו"ע מהרב סק"ו וכו' שדעתו לאסור בדרסה וחללה במ"ק דקנה מדינה חמורי משהיה וכמ"ל הבי"ו ע"ש. (ב) ולענין הגרמה, בגמרא שם (דף י"ט.) איתא אגריס שליש ושחט שליש ואגריס שליש רב הונא אמר רב כשרה כי נפקא חיותא (ברוב סימן) בשחיטה קא נפקא, רב יהודה אמר רב מרפה בעינן רובא בשחיטה וליכא, שחט שליש ואגריס שליש ותחט שליש רב יהודה אמר רב כשרה [דליכא רובא בשחיטה] רב הונא אמר מרפה [נפקא חיותא בגרמה] ע"כ, ופסק הרמב"ם שם פ"ג הל"ג דאם אגריס שליש ושחט גמי שליש או שחט שליש ואגריס שליש ותחט שליש כשרה, אגריס שליש ושחט שליש ואגריס שליש פסולה ע"כ, והיינו כרב יהודה דבעי רובא בשחיטה, והרשב"א אומר בכולן חוץ בשחט ב' שלישים ואגריס שליש ופסק המחבר בשו"ע סעי"ג כהרמב"ם אבל הרמ"א שם פסק כמהר"ו והעיד דמנהגו להקריף בכ"ג כמו בשחיטה ואיך שנתל"ע וכ"כ האחרונים, ואם חפס הקנה לבדו וברור לו שלא נגע בוהט ואגריס במ"ק דקנה כחב השמ"ח סק"ו דבליכא הפ"מ יש לתוס' לדעת הרשב"א דס"ל דאגריס שליש ותחט ב' שלישים פסולה וכ"מ דעת רש"י דס"ל דבעיני מיעק חיותא דהייט ברוב הסימן יהיה הכל בשחיטה אבל בהפ"מ יש לסמוך ארוב פוסקים דס"ל דאגריס שליש ותחט ב' שלישים כשר משום דליכא רובא בשחיטה ומיעק חיותא דהיינו כשרה לרוב הסימנים הוא בשחיטה, ודוקא אם אחר שהאגריס שחט רוב הסימנים במקומו אבל אם הוסיף על היעוט שהאגריס והשלים לרוב סימנים ופסק מלשחוט הוא מרפה מדינה דמה שהאגריס אינו מלמדי כמו חלי קנה פגום דהתם במקום שחיטה והכל לאו מקום שחיטה ע"ש, וע' בס' דרך חיים סק"ו ופ"ג דסק"ח ע"ש. וכל אלו ההלוקים הם דוקא בקנה לצד הראש דהם פסיקתו ברובו אבל בקנה לצד הייחא ובוהט אין למעלה ובין למטה אפילו אגריס שם כ"ש פסולה שנקיצה מקומות הללו במשהו הם, כ"כ בשו"ע סעי"ד והמ"ח סעי"ז בשם הרשב"א והר"ש ע"ש. (ג) ולענין עיקור, המהרי"ז כתב סתמא עיקור ה"ד

בסימן כה מבואר דיני בדיקת הסימנים אח"ש, וכו' ג' סעיפים:

א (א) השוחט צריך שיבדוק בסימנים אחר שחיטה אם נשחטו עכ"פ רובן, ואם לא בדק אסורה, ובעופות נהנו לבדוק בדרך זה היינו שתוקף אגודל על שיפוי כובע ומתוך הדחק יפלטו הסימנים לחוץ ואז יכול לראות אם נשחטו רובן (ב) וגם אם לא עשה שמוטה, דאם חזרו הסימנים לפניו לאחר שהסיר האגודל בידוע שלא נשמוטו הסימנים, ואם לא חזרו הוזהר שמוטה וטרפה:

הבדיקה

(א) השוחט צריך שיבדוק בו' שו"ע סע"א ועו"פ. וה"ס ראה בזכרון שנשחטו בזהמה השני סימנים בשלימות די בכך, אבל כשרואה שלא נשחטו בשלימות אסור לסמוך על ראיית עין לבד משום דא"ל לדעת אם נשחטו רובן מחמת שביח השחיטה מלא דם, רק לריך לבדוק במשמוש היד מתוך החתך לידע בזכרון שנשחטו רובן (מהרי"ל וכו') סק"א וס' שחי', וביסוד"ב אית' ח' מבואר מנהג השו"ב היאך בודקין בסימני' כשרואין שלא נשחטו בשלימות. ולענין הגרמה כתב השמ"ח סק"ב דאם שחט בחלמץ הלאחר ח"ל לבדוק אחר הגרמה, אבל שחט למעלה או למטה לריך בדיקה, ואם לא בדק אסורה ע"ש. ובזכרון, והטעמים

בכל זה, מבואר ביסוד"ב סק"א [א] ע"ש אית' וכו': (ב) וגם אם לא עשה שמוטה בו'. רמ"א שם ועו"פ. ובדיעבד אם לא בדק אחר שמוטה כשר (ש"ך סק"ב ועו"פ). ועוד פרטים בזה מבואר ביסוד"ב ס' אית' ג' וד'. דבר המלוי בתרנגול ולפעמים גם בתרנגולא כשאוהין אותו לשחיטה הוא מוריד הקנה עם השיפוי כובע ליד הגוף, למטה ממקום השחיטה, ולפעמים בעת האחיזה לשחיטה לועק בקול משונה וכו' הוא שואף ומוריד הקנה למטה ואח"כ חוזר למקומו מעלמו, ואם השו"ב לא ישיגה ע"ז ושחט בעת שהקנה הוא למטה, אז הוא שוחט למעלה משיפוי כובע דהוה הגרמה ופסולה וגורם היזק בחנם, לכן לריך השו"ב לזהר בזה, היינו לפוסם העור והמפרקת בפעם אחת היטב שלא יוכל לבלוע הסימנים למטה ולחששם בקנה ביד אם הוא מונח כדרכו, או למשמש בשיפוי כובע הניכר מעבר לעור כמו גבשושית, ואם לפעמים א"ל להבחין ע"ז, אזי יסתכל בפיו ואם אינו נראה השיפוי כובע בידוע שירד למטה וימנע מלשחוט, רק ימתין מעט עד שיחזירו למקומו ואם חוזר מוטב ואם לאו אי אהה זקוק לשוחטו, כ"ה בס' מכתב אליהו וס' שו"ב האחרונים: לריך

או נעקרו הסימנים בו' וע"ז סיים ועיקר פסול בין במ"ק ובין במיעוט בחרה בו' וכ' השמ"ח סע"ב ובח"ס סק"ב דהא דפוסל במ"ב דוקא בשחט מיעוט אלא שחט הרוב ועקב ביד או עקב מחיבורן ולא שחט א"כ כלל הדיון כמ"ס בעמיה"ב סק"ו משמו, ואם חפס הקנה לבדו כנ"ל ועקב בידו מ"ק ואפילו שחט בסבון פגום יש להכשיר בהפ"מ ע"ש וע' פתש"ו סק"ד שכתב בשם שו"ה ג"ס לאסור בזה אף בחפס הקנה לבדו ע"ש, וע' שמ"ח סע"ו וסע"א מ"ס מדין הגרמה ועיקר בשאר מדינות ע"ש אבל אין להאריך בפרטי דינים מדבר שנוף הדיון אינו מלוי דעיקר ג"מ בכל זה הוא לענין אם חפס הקנה לבדו כו' כנ"ל וא"כ בזהמה ודאי לא שייך זה כמשנתל"ע סו' כ"ג סק"ה אית' ח', וגם בעופות נוהגין השו"ב כמשנתל"ע סו' זה סק"ד ואין בכ"ז אלא משום דרוב וקבל סבר אבל אינו בא לידי מעשה אשר מה"ס העמקתי כ"ז בזכרון זה ובלעיל סק"ה:

[א] והוא מנמרה שם (דף טו.) אר"י אחר שמואל הטובל לריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה בו' לא בדק מחי ר' אליעזר אמר מרפה ואסורה באכילה במהותא מנה נבלה ומסתאה במחא נמחא קמיפלני ברב הוא דלמר בהמה בחייה בחזקת איסור [אחר מן החי, פרש"י, וחוס' בבינה (דף כה.) שרשו בחזקת איסור אינה זכאה] עומדת עד שיוע' לך כמה נשחטה [שנשחטה כראוי, פרי"ו] מן סבר בחזקת איסור קיימת והשתא מהה היא [ומסתאה] ומ"ס בחזקת איסור אמרינן בחזקת עומאה לא אמרינן עכ"ל הס"ס. וז"ל הרמב"ם פ"א הל"ב כל השוחט לריך לבדוק הסימנים לאחר"ו ואם לא בדק בו' ה"ז נבלה ואפילו היה השוחט זריז ומתיר פכ"ל, וליבא למימר זיל בחר רובא ורוב השוחטים מן הסתם שחטין רוב סימנים, אין סומכין ע"ז לרובא דמלוי במעשה הוא ומינתיב ליה מלוי במעשה ובעכ"ז לא חלוינן בחר רובא כדחיתא בכבורות (דף כ.) (רשב"א בחו"א וכו') וכיון דבחזקת איסור עומדת י"ל סמוך מעשוא לחזקה כו' ועוד דזה הרוב אינו מבורר דכמה פעמים אין רוב סימנים נשחטין (מרדכי) וכו' השמ"ח סק"ג ופ"ג דסק"ח דהרמב"ם היו נבלה דאורייתא, אבל החוס' שם כ' דמדאורייתא שרי לרוב שחיכות הם כהוגן ואיסור זה מדרבנן ולא הכריעו בזה ולכן פסק הסמ"ח להחמיר לענין ח"ב ואם שחט אותו ולא בדק הסימנים אסור לשחוט את בנו כדיון איסור דרבנן כמשנתל"ע סו' ע"ג, וכן לענין כסוי הדם מכסה בלא ברכה ע"ש, וע' פר"מ וד"ח סק"א וכו"ל שער ר"ח סו' ח' ושו"ע מהרב סק"ב ע"ש ואין להאריך. (א) ולענין הבדיקה בסימנים, מבורר כחב דאם נשחט שחיטה רואה אותן שחטין לפניו א"ל יותר, וכ' ע"ז ה"ט סק"א דהשחיטה רובן קאמר דיכול לסמוך על ראייתו שהוא רוב, וכן מבואר בשו"ע דאם רואה נשחט שחיטה שחט שחטין רובן די בכך, אבל ה"ט שם הביא בשם מהרי"ל שראוי ונכון להעביר ידו מתוך שחט בהמה להרגיש אם השחט שחט כראוי דבראייה אין לבדוק יפה דביה"ט מלל

(ג) צריך בו' רמ"א שם שם מהרי"ק. ובאורך קל"ה והטעם בזה, מבוחר ביסה"ב ס"ק [ב]:

(ד) בבהמה בו'. כן הכריע השמ"ח סק"ה מטעם דבהמה אין דרכה לקפוץ ולפרכם אבל עוף שדרגו לקפוץ ולפרכם אחר שחיטה לכן אם

מלא שחוט רק רוב יש לחוש שע"י פרכוס נקרע מעט ונעשה רוב ומ"מ אם שחוט רוב גמור כב' שלישים יש להקל בהפ"מ דמסתבר דפולי

האי לא נעשה ע"י פרכוס ע"ש ועיין פ"ר"ח סק"ג שכתב בזה דלר"ך דעת חכם להטריף או להכשיר והמילוקי דעומ בזה ועוד כמה פרטי דינים מבוחר ביסוד הבית שם:

הכדוקים

דס עכ"ל, ושם דעל שחיטה רוב קאמר הכי עכ"ל הס"י, ור"ל אבל אם רואה שנשחטו כל הסימנים די בכך וח"ל למשמש ביד אלא בשחיטה רוב, ומ"ש השמ"ח דגם בשחיטה רוב ח"ל למשמש ביד ע"ש, לא משמע הכי משאר החיובים הבא"ש ושי"ע מהרב סק"א ובלי"ו ומש"כ שם ועו"מ שטלם הניחו דברי הס"י שם מהרי"ל להלכה וכ"כ בס"י האחרונים

ב הבדיקה הנזכרת (ג) צריך שתהיה ביד אחר השחיטה, ובדיעבד אם בדק אחר זמן ומצא שלא שחט כ"א רוב (ד) בבהמה כשרה, אבל בעוף אין

אין

ראייה בעלמא, משום דח"ל לדקוק כ"כ אם נשחט רוב די לא מתחנן גודל שפע הדם וירגם שיש רוב ואפשר שאין בו ומאכיל כבלה, ודי להיטך שפעמיים ירמס לו בהסקפה ראשונה שאין בו רוב ודולה להעלים מעיני בעל הבמה שלא יבטחו עליו וממילא לו מרפות ממקום אחר בנחם לנטר דעמו ואם היה בודק היטב היה מולא רוב שחוט, ושהי דעות בידו דמנבל בע"מ חנם וגורם יאזק לבעליו ולכן לר"ך לבדוק בתשומה יד מוך החתך לידע בבירור אם

יש בו רוב אם אין ע"ש, והנה אם כי הדיון דין אמת שלם ע"י ראיית עין ואשמוש יד יודע ברור שהנשחט הוא רוב די בכך דע"י יחלוט ידו תוכה הס"י"ע וחומרת המהרי"ל והמכאסים אחריו, אומנם יש להסתפק טובא אם באפשר הוא לדעת ברור ע"י, כן אמת שלם נשאר מן הסימנים רק מקלה ומשאו בעלמא ודאי יכול לבדוק ע"י ראייה או משמוש וכ"ש ע"י שפיתס יחד, אבל להבחין על ידם בין רוב לפחות מרוב, הוא ממש ע"י המוש ומעשים בכל יום ובצדק בושט, וכ"כ בעת שמקלה הדם שבמק"ל מיידי המהרי"ל ודעימיה שהוא מן הגמטע לדעת זאה כידוע לכל ש"כ, ומתחייבה על מהדרין ס' ש"כ האחרונים שלא הניירו בזה כלום, ומנכר שה"כ בזה כך הוא, אם רואה או מרגיש שלא נשחטו הסימנים בשלימות עומד הוא או ש"כ שני אלא בהכמה עד שחמת, ואינו זו ממש לבלי להניח לאוס אדם לנעוץ שם שלא יקרע ביד משאו מהסימנים ויחאה רוב ע"י, ואח"כ בודק היטב וצ"ח, אם יש רוב די לא, אך ע"ש רוב ח"ל לדעת בבירור בושט כי דרגו של הוושט שסתך נמתח ומתרחב זה למעלה וזה למטה אבל מה שאיש חתוך אינו נמתח רק אדריכה מתקמט וצ"ח, וע"י"ו מה שהוא חתוך נדמה שהוא יוצר ממה שאיש חתוך וח"כ על ראיית עין שפיתס דליון לסמוך, גם ע"י בדיקה בתשומה יד קשה בבירור בזה, ולכן נהגו לבדוק בדיקה כידוע ע"י קנים, אינו שחמכין את הוושט מכלן ומכלן רחוק מתוך השחיטה ומכניס ב' קנים או ב' טו"ט בלד זה דהתך ומוליאם בלד הכי ומתך השחיטה בחמת, ומתחין את הקנים בקליטס ואז יטולו להבחין היטב אם נשחט רוב או לא. ובדיקה זו ח"ל לעשות חיפף אח"ש משום דכל זמן שהיא בחייה חסור לתתך לאושת כמשתלע"י סי' כ"ג סע"ה וגם בל"ה ח"ל לבדוק כראוי מתחת נדנד הבמה בראש וקולט הדם לכן יש להמתין עד שחמות בע"מ כ"ל, ואף שכ"ז ידוע לכל ש"כ מ"מ לא לתתך הוא לבדק בספר, ואף גם זאה לחיוב לספר לאחרי הס"י"ע. מה שארע לי כ"ס בשחיטה כבשים שהעברתי ידו בחתך השחיטה אח"ש כמנהגו, ולא הרגשתי מלומה ואח"כ כשבדקתי ג"כ בראיית עין [כי כן המנהג בשה מש"כ סקדמים בכבשים כהוושט שלם דק לבדוק ג"כ בראיית עין] ומלאתי חלק גדול מהושט אינו שחוט, וכן שמעתי ממה ש"כ ששחט להם כן ויש שנשלו בזה, ע"כ יש ליתר לבדוק בראיית עין היטב ולא לסמוך על העברת יד בחתך. וכ"ש בכבשים מטעם ה"ל, ובצדק בחתך שיש כחן מרוב בבשר המפרקת והושט מונח שם ועלול לפעוט בהו כידוע לש"כ, והשי"ת יוליט משיחות לבלי נבוא למכשלות, וע"ל סק"ג עוד מזה (ב) כתב הדע"ק סק"ב דבדיקה בתשומה ששני סימנים כולם שחוטין קל כמו שרואה ביום שאין משאו מחובה, ולר"ך למשמש בידו על הסימנים ממש ואין די בזה שמעביר ידו בחתך ומרגיש רק המפרקת דיש לנחש שזאה הסימנים הם מהלך ואף שיש אומדנא מלד הרגילות שבשום פעם אינם בבהמה להלאה ממקום שהעביר ידו ע"כ רחוק לסמוך ע"י אף בדיעבד, ולכתחלה שפיתס דליון לסמוך ע"י רק לר"ך לבדוק בתשומה על ב' הסימנים בחתך שלהם שנשחטו לגמרי או שיראה צניטו"י שהם שחוטין, וכ' הוא שם דבושט קשה להרגיש ששחטו הוא בלי ראייה, והבשר דמפרקת שחתך יכולים לפעוט עליו שהוא חתוך וחוש"י ע"ש בלר"ך, והוא סגד ומתך למ"ש בזהו הקדס, וע' מנה"י סק"א שכ' דבש"מ"ח סי' א' סק"מ מבוחר לכתחלה אין לסמוך על משמשת יד לחוד ע"ש, וע' ש"ת דברי מלכ"ה סי' א' מ"א דהושט בעלמו או ש"כ השני יבדוק הסימנים אבל אין לנחש להקב"ב שידוק, דליון להחיינם ע"י וגם לפעמים נדמה שנשחט רוב ואין שם רוב, או שסימן א' נשחט כולו והב' הוי ובדאי אין לסמוך בזה על אים שטעו, וכ"כ שאין לסמוך על הבחיחות בקול נחרת הבהמה לח"ש כי בודאי אין חילוק בקול הנחרת בין נשחט רוב למתה ע"ש. (ג) לענין מ"ש בפנים וגם אם לא עשה שמוטה בו, הרמ"א ש"כ ד"ל לבדוק אח"י דמכניסן ארובה כשאר פרקות, והוא דעת הרמ"א ור"י דאשכ"ח ור"י ולאסוף מנה"י שמתוך לבדוק אחר זה כמבואר בב"י, והב"ח כ' דבעושה דשחיה בהו שמוטה לר"ך לבדוק, וסבירי"ה סק"ב דלכתחלה יש לבדוק אח"י כדעת הב"ב דשמוטה שחיה ובדיעבד אם לא בדק מותר ודמי לריאה דלקמן סי' ל"ט. כיון דבחייה לאו בחזקת שנקרו הסימנים קיימא ע"ש, וכ"כ הפר"ח סק"ב והשמ"ח ועו"מ, וכ"כ בעמ"ב סק"ב. (ד) ולענין מ"ש שם ואם לא חזרו הוה שמוטה ופרסה, כ' הדע"ק סק"ד היינו דוקא כשלא בדק אבל אם בדק והסימנים מעורים היטב כשר לכו"ע, עוד שם דלפעמים אין הסימנים נחריים מתחת שחתך השחיטה קטן נוהגין הש"כ לדחוק הסימנים לפנים ביד, ואולי נכח לבדוק בזה אם הסימנים מעורים כ"ל ע"ש, וע' מנה"י דלם אין הסימנים נחריים גממה קטנות החתך מותר לקרוע מעט העור כדדי שוחזרו מעלמן ולא יעכב את השיטוי כובט מלכטס, דכשרואין הסימנים המונע לחצת הסימנים אין לחוש. כ' בשמ"ח שם ע"י ובטוד ס' ש"כ עוד סימן, דלם השיטוי כובט נשפלה לתוך דרך הסה ודאי לאח"ש נשמטה וכשרה אף בלא השיגה אם חזרו לפנים, ואם נשפלה לתוך דרך הסה ודאי קיים שחיטה גממה ופרסה אם לא כשבדק חיפף לאח"ש ע"ש, וע' יד"א"ש שם תש" דב"ש ובס' דע"ת סק"ב:

[ב] המהרי"ק שורש ל"ח [הובא בד"ח פ"ק דחולין אה"ל ובעו"מ] כ' שם שחיטה אשכנזים לר"ך לבדוק בסימנים מיד קודם שיוליא מידו ואם לא בדק בסימנים מיד רק אחר שנטל לארץ ופרכם, ומ"מ לא ח"ה נחרת החתך והבניו עוד ראוהו לה' ופסק הרמ"א שם דיש לבדוק קודם שיזרוק העוף מידו כמ"ש המהרי"ק ב"ש שחיטה אשכנזים, והטעם כ' הס"י סק"ג וס"ח שם דשח"י יבנה אח"י מלבדוק, ומדברי הש"ך סק"ג נראה דס"ל דהטעם בזה משום דחישיקן שמה יתרחב החתך, ויש ל"מ בין סג"כ ב' טעמים דמטעם הס"י דשח"י יבנה מלבדוק שייך גם בבהמה אבל טעם הש"ך לא שייך רק בעוף משום שדרגו לקפוץ ולפרכם אח"ש וקיישיקן שמה ע"י יתרחב החתך משא"כ בהמה כמבואר כ"ז בשפ"ד ומש"כ שם ע"ש עוד ל"מ בין השעמים אלו, אמנם לדינא דעת כולם שחיים דלכתחלה צריך לבדוק בסימנים מיד אח"ש בין בעוף ובין בבהמה. ובדיעבד אם לא בדק מיד אח"ש כתב הרמ"א שם לבדוק אח"כ גם בעוף דלא היישיקן שמה ע"י הפרכות נחרת החתך ובסכנת המהרי"ק, אך הב"ח כתב שח"כ בשחיטה מהרי"ו [הואו ציבורי שחיים שח"כ] ב"ש ח"י"ו דלם זך העוף מידו קודם שבדק בסימנים פרסה דחישיקן שמה נעשה רוב כפרטיבו עכ"ל, ומתוך כך ילא הב"ח לחלק בין מלגל נשחט כולו לנשחט רוב, והא דר' יונה שחט עוף כדדי דפרח ואכל מיניה היינו בנמל"י שחוט כל הסימנים לדיכא למיתא ש"י כפרסו נקרע מתייעט עד כולו, והאי"ו מיידי בנמל"י שחוט רק רוב דמתייעט עד רובו חיישיקן שנקרע ע"י פרטוס ע"ש, וס"י וס"י סק"ד